

Het Straatnamen-abc

Gildenhof

Tussen Baanderherenweg en Molenwijkseweg
In de tijd van In het Ancien Régime is een gilde een belangenorganisatie van personen met hetzelfde beroep. In sommige delen van de Nederlanden spreekt men van ambachten. Gilden en ambachten hebben bestaan vanaf de middeleeuwen tot eind 18e eeuw. In een gilde wordt kennis en ervaring uitgewisseld. Nieuwe gildeleden worden opgeleid in het vak. Na een gedegen opleiding kan een leerling erkend worden als vakman met de titel 'gezel' en kan uiteindelijk de titel 'meester' verkrijgen na het doen van de gilde- of meesterproef. Het gilde behartigt de belangen van de gildeleden en beschermen hen. Vaak heeft een gilde het alleenrecht op het uitoefenen van het vak, wat leidt tot de zekerheid van kwaliteit van het werk, soms zelfs tot een monopolie. Om hun doelen te bereiken hebben de ambachtsgilden een strakke organisatie nodig. Als een lid van het gilde zich niet aan de regels houdt, hebben alle leden daar last van. Als de gilden de productiekosten naar beneden willen brengen moeten alle leden meewerken om de lonen van medewerkers te verlagen. En als gilden hun reputatie hoog willen houden, kunnen ze het zich niet veroorloven dat bepaalde leden kwalitatief slechte producten verkopen. Daarom bestaan er strenge regels bij de gilden. Om de kwaliteit van het product hoog te houden kan iemand niet zomaar lid worden van een gilde. Een jongen (vrouwen verrichtten geen ambacht en werden geen lid van gilden) die een bepaald vak wil uitoefenen gaat op jonge leeftijd bij een gildemeester in de leer. Als de meester de jongen geschikt vindt wordt hij na enige tijd benoemd tot gezel. De gezel werkt in loondienst voor de meester. Als de gezel goed genoeg wordt bevonden, kan hij na een periode, meestal tussen de vijf en negen jaar, een meesterproef afleggen. Hiermee kan de gezel bewijzen dat hij zijn vak beheerst. Pas als de gezel hiervoor geslaagd is, mag hij zich meester noemen en zijn eigen bedrijf beginnen. In sommige gevallen is het voor een ambachtsman verplicht lid te zijn van een gilde en contributie te betalen. Ook als hij een beroep uitoefent dat zijdelings met het betreffende gilde te maken heeft. Deze mensen worden 'aanworpelingen' of 'halve gildwinners' genoemd. De vergadering van een gilde wordt een morgenspraak genoemd. De gildebroeders komen minimaal eenmaal per jaar bij elkaar. Dan worden

nieuwe leden toegelaten, nieuwe regels goedgekeurd of afgewezen en functionarissen gekozen. Beslissingen worden gewoonlijk genomen door meerderheid van stemmen van de gildemeesters. De gildefunctionarissen vormen het dagelijks bestuur van het gilde en inspecteren de bedrijven van de leden van het gilde om te zien of deze in orde zijn. Ook zien zij er op toe dat ieder lid contributie betaalt en of zij zich aan de productiequota houden. Verder worden de financiën van het gilde beheerd door de hiervoor aangestelde functionarissen. Tegenwoordig hebben slechts weinig gilden nog de rol van het vroegere gilde. Het enige uit de middeleeuwen overgebleven gilde in Nederland is het Smedengilde van St. Eloy in Utrecht uit 1304.

Het oudste gilde van Boxtel, dat nu nog bestaat, is het bijengilde St. Ambrosius. Op zeven december 1766 is in Boxtel de 'Bie-sociëtië' van Sint-Ambrosius, een genootschap van bijenhouders, opgericht. Deze sociëtië is ingericht als een echt gilde. De leden worden gildebroeders genoemd, het dagelijks bestuur berust bij de hoofdman en de deken. Eens per jaar wordt een mis opgedragen ter ere van de heilige Ambrosius. Volgens de geschiedschrijving is de 'Biesociëtië' waarschijnlijk de opvolger van een bijengilde van Sint-Ambrosius. Of er voorheen een bijengilde heeft bestaan is echter niet zeker. Doel van de oprichting van deze 'Bie-sociëtië' was destijds het beschermen van de opbrengsten van de bijenhouderij in Boxtel, die door de imkers werd uitgeoefend als vak of als liefhebberij. In 1881 wordt voor het laatst over de 'Bie-sociëtië' gesproken. In het notulenboek 1937-1961 van Bijenhoudersvereniging Sint-Ambrosius wordt melding gemaakt van een 40-jarig bestaansfeest op zeven december 1939. Dit zou betekenen dat de bijenhouders-

vereniging in 1899 is opgericht. In 1958 wordt het 60-jarig jubileum gevierd. Hiermee zou de vereniging in 1898 haar oprichting hebben gevierd. Een notariële akte maakt melding van de oprichting in 1776. Om verwarring over deze verschillende data op te lossen wordt in 1990 door 'Bijenhoudersvereniging Sint-Ambrosius' besloten om zeven december 1776 uit te roepen als de oprichtingsdag van de 'Bijenhoudersvereniging Sint-Ambrosius' In 2016 bestaat het bijenhoudersgilde 250 jaar.

Bron: Vrije encyclopedie en Schuttersgilden in Boxtel, uitgave gemeente Boxtel
Christ van Eekelen, Heemkunde Boxtel